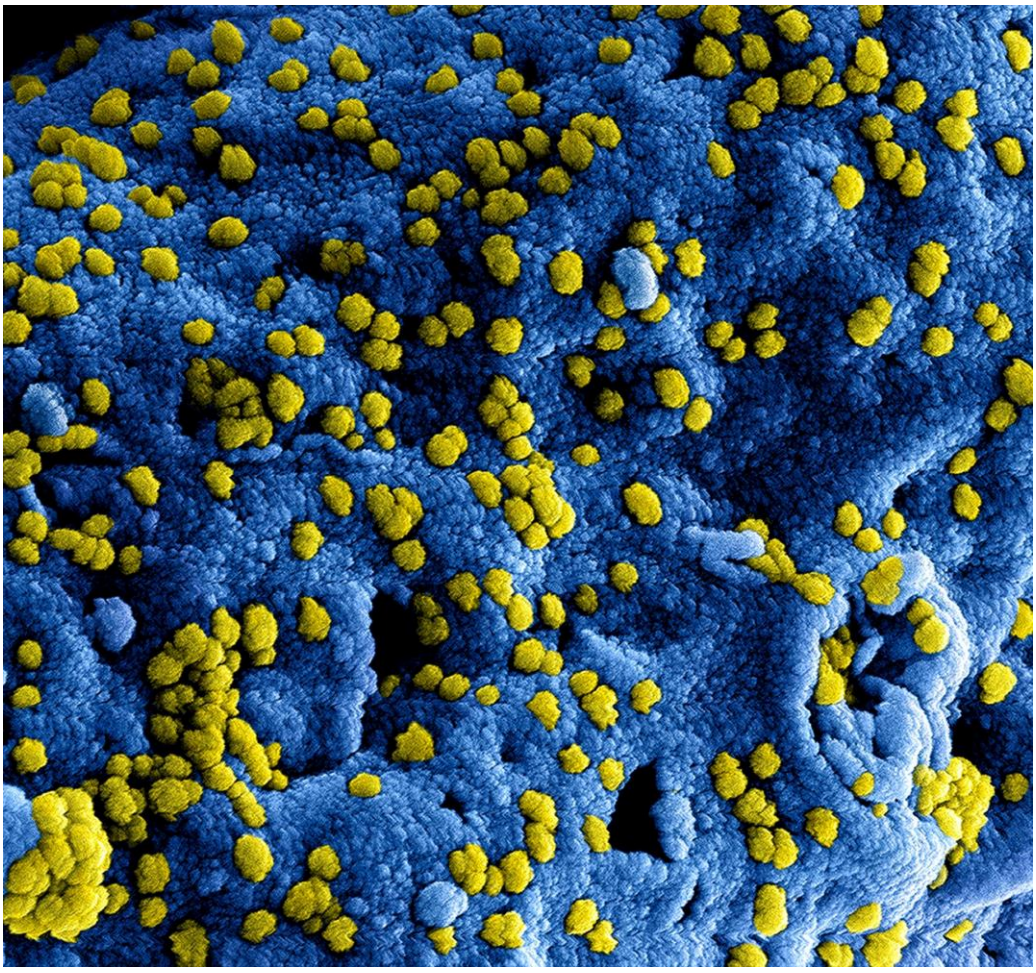
Jeugdautoriteit
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Derde corona-quickscan jeugdhulpaanbieders

Bron: National Institute of Allergy and Infectious Diseases (NIAID)

Jeugdautoriteit
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Onderzoeksaanpak 4
3. Bevindingen 5
   3.1. Algemeen 5
   3.2. Productie 6
   3.3. Financiën 6
   3.4. Personeel 7
   3.5. Compensatie gemeenten 8
4. Conclusies 10

Bijlage 1 11

Dit onderzoek is uitgevoerd door de Jeugdautoriteit.

Voor nadere info:

info@jeugdautoriteit.nl

(070) 340 68 88

Jeugdautoriteit
De Jeugdautoriteit bestaat sinds 1 januari 2019 en is de opvolger van de Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ). De onafhankelijke positie en taken van de Jeugdautoriteit zijn in de zomer van 2020 vastgelegd in het Instellingsbesluit Jeugdautoriteit.

De Jeugdautoriteit heeft de taak om de continuïteit van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering te bevorderen. Zij doet dit onder meer door het signaleren en voorkomen van continuïteitsrisico's in het jeugdzorglandschap en het aanspreken van gemeenten en jeugdhulpaanbieders rond continuïteitsvraagstukken.

1. Inleiding

De Jeugdautoriteit heeft vanuit haar taak om de continuïteit van cruciale jeugdhulp te bewaken dit onderzoek uitgevoerd. Het doel is om, in navolging van een eerste inventarisatie[1] in maart en een tweede[2] in april, een nieuw sectorbeeld te krijgen van de gevolgen van de coronacrisis voor het aanbod van cruciale jeugdhulp in Nederland. Daarnaast brengt het in kaart welke acute knelpunten er zijn en of er wellicht op plaatsen een discontinuïteit dreigt in het aanbod, zodat hier tijdig door Rijk, gemeenten en aanbieders op kan worden geacteerd.
Het onderzoek is een quickscan en betreft een momentopname. De crisissituatie verandert snel en mogelijk geldt dat ook voor de actualiteitswaarde van dit onderzoek.
Het onderzoek is gehouden onder de aanbieders van cruciale jeugdhulp. Dit zijn veelal de grote instellingen in Nederland.

[1] https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-volksgezondheid-welzijn-en-sport/documenten/rapporten/2020/04/02/corona-quickscan-jeugdhulpaanbieders

[2] https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-volksgezondheid-welzijn-en-sport/documenten/rapporten/2020/06/03/tweede-corona-qquickscan-jeugdhulpaanbieders

2. Onderzoeksaanpak

Half augustus 2020 zijn 89 Instellingen die cruciale jeugdhulp leveren benaderd om een vragenlijst (bijlage 1) met 21 vragen te beantwoorden. De vragen waren deels gesloten (met ruimte voor toelichting) en deels open. De vragenlijst is vooraf afgestemd met vertegenwoordigers van BGZJ, VNG, NZa , IGJ en VWS. De meeste vragen komen overeen met die uit de onderzoeken in maart 2020 en mei 2020. Naast algemene knelpunten als gevolg van het coronavirus is specifiek uitvraag gedaan naar vermindering productie, financiële knelpunten, knelpunten m.b.t. personeel en de afhandeling van compensatie via de gemeenten. Er zijn 52 antwoordformulieren terug ontvangen. Dit is een respons van 58%, iets minder dan de 63% in mei.

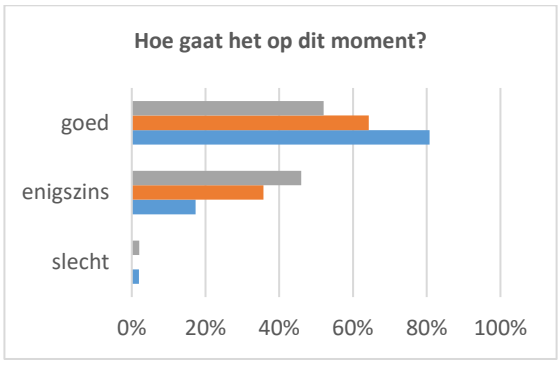
De Jeugdautoriteit deelt de uitkomsten van dit onderzoek met de respondenten en haar overige stakeholders, waaronder IGJ, BGZJ, VNG, VWS en JenV.
De Jeugdautoriteit neemt contact op met een aantal instellingen waar relatief hoge risico's zijn, om te kijken of enigerlei vorm van ondersteuning nodig is.
Mede afhankelijk van de ontwikkelingen en maatregelen in het kader van Corona, zal in het najaar mogelijk een vervolgonderzoek plaatsvinden, of zoveel eerder als nodig wordt geacht.

3. Bevindingen

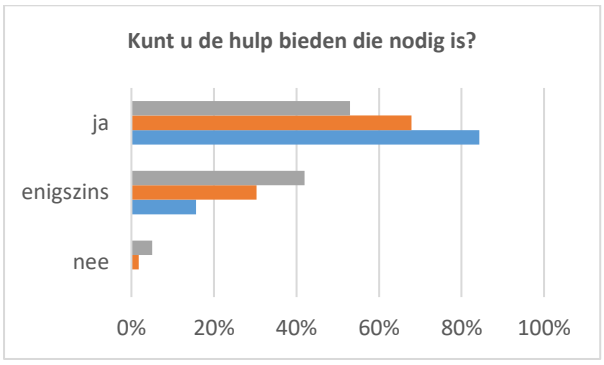
Onderstaand de bevindingen op de verschillende onderzochte aspecten. Bij vragen die ook in de eerdere onderzoeken zijn gesteld, is de score van maart in grijs weergegeven, de score van mei in oranje en de score van augustus in blauw. De open vragen zijn verwerkt in de toelichtingen bij de grafieken.

3.1. Algemeen

Ten opzichte van de onderzoeken in maart en in mei geeft een groter percentage van de respondenten aan dat het goed gaat (figuur 1) en dat de hulp geleverd kan worden die nodig is. De IGJ concludeerde in haar onderzoek[3] ook al dat aanpassingen niet altijd even gemakkelijk waren, maar ook positieve uitwerking hadden, zoals dagbesteding of onderwijs in kleinere groepen van jeugdigen en andere manieren van contact. Beeldbellen wordt bijvoorbeeld breed ingezet in de hulpverlening, wat tot nu toe voldoende alternatief is, zo blijkt uit hetzelfde onderzoek van de IGJ. Bij veruit de meeste respondenten is de verwachting dat deze wijze van hulpverlening ook na de coronacrisis veel toegepast zal worden, eventueel in combinatie met fysiek contact (blended care).

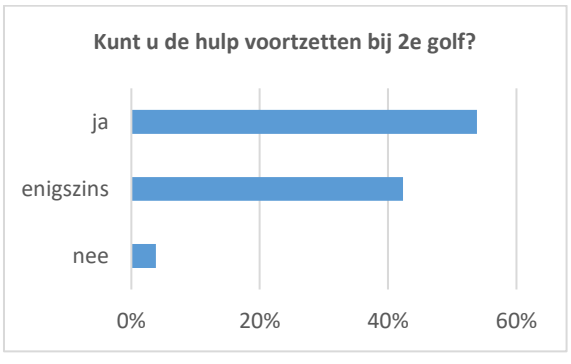

Figuur 1(n=52)

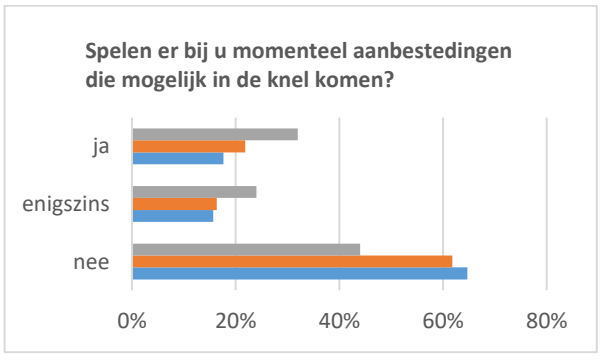

Figuur 2 (n=51)

Bij een eventuele 2e golf verwacht het grootste deel van de respondenten (96%) de hulp voort te kunnen zetten of enigszins voort te kunnen zetten (figuur 3). Desondanks verwacht 4% dat dit niet lukt.

Figuur 3 (n=52)

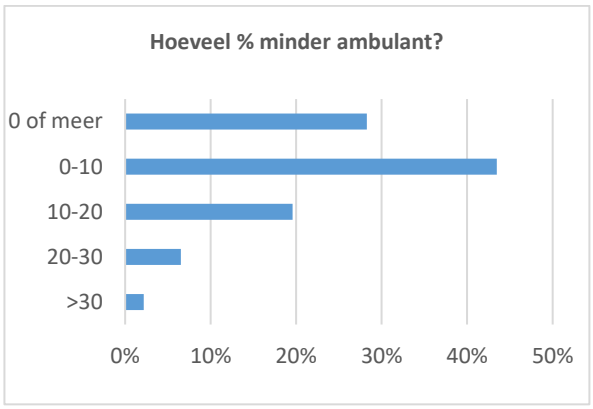
Figuur 4 (n=51)

[3] Jeugdigen, jeugdhulp en Covid-19 – augustus 2020, *Analyse eerste uitbraak en aanbevelingen voor de sector* Jeugdigen. IGJ, augustus 2020.

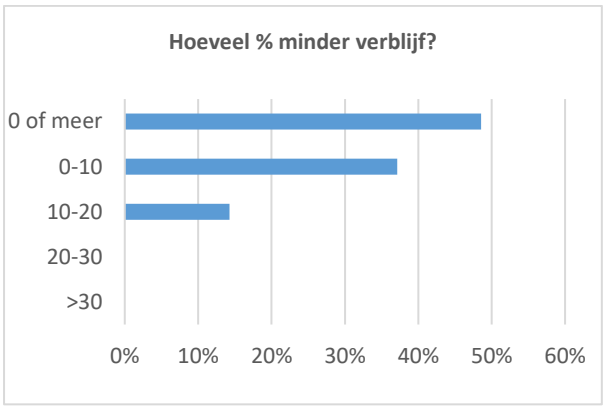
Met betrekking tot de aanbestedingen (figuur 4) geven de respondenten veelal aan dat dit geen problemen oplevert. Een aantal aanbestedingen is uitgesteld, maar in die gevallen lopen de huidige contracten meestal door.

3.2. Productie

72% van de respondenten geeft aan dat er minder ambulante jeugdhulp plaatsvindt (figuur 5) en 51% geeft aan dat er minder jeugdhulp met verblijf wordt geleverd (figuur 6).

Figuur 5 (n=46)

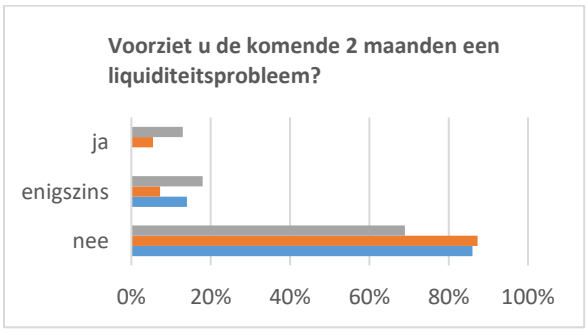

Figuur 6 (n=35)

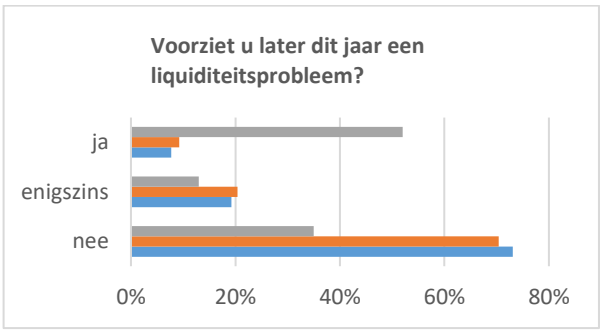
Zoals in de grafieken te zien is met name de ambulante productie teruggelopen. Dit heeft te maken met de complexiteit in de uitvoering door de coronamaatregelen en de beperkingen van zorg op afstand. Wel wordt aangegeven dat verschillende vormen van hulp, al dan niet in aangepaste vorm, weer zijn opgestart. Door meerdere respondenten wordt aangegeven dat er minder aanmeldingen en/of doorverwijzingen zijn. Dit kan in de toekomst juist leiden tot een hogere vraag (uitgestelde zorg) en bij lang uitgestelde hulp bestaat het risico dat er zwaardere hulpvormen nodig zijn, bijvoorbeeld doordat situaties zijn geëscaleerd. Daarnaast wordt aangegeven dat de coronacrisis op zichzelf ook aanleiding kan zijn voor meer hulpvraag in de nabije toekomst.

3.3. Financiën

Bij de aanbieders is tevens uitvraag gedaan naar mogelijke liquiditeitsproblemen als gevolg van de corona crisis op korte- en middellange termijn. Uit de grafieken blijkt dat er op korte- en vooral middellange termijn geen grote liquiditeitsproblemen lijken te zijn, in tegenstelling tot de eerdere onderzoeken zien de respondenten het positiever in. Dit kan te maken hebben met compensatieafspraken met de gemeenten die steeds meer vorm beginnen te krijgen (zie paragraaf 3.5).

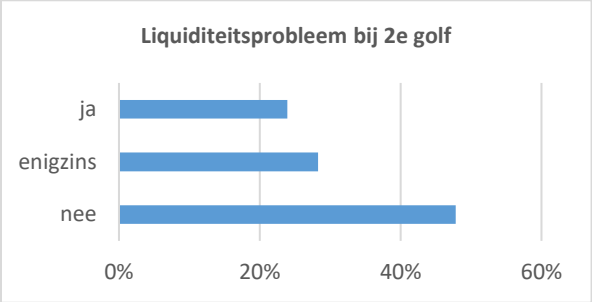

Figuur 7 (n=50)

Figuur 8 (n=52)

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat de respondenten aangeven dat bij een 2e golf de kans op liquiditeitsproblemen aanzienlijk toeneemt. Meer dan de helft verwacht dat er bij een 2e golf liquiditeitsproblemen ontstaan of enigszins ontstaan (figuur 9).

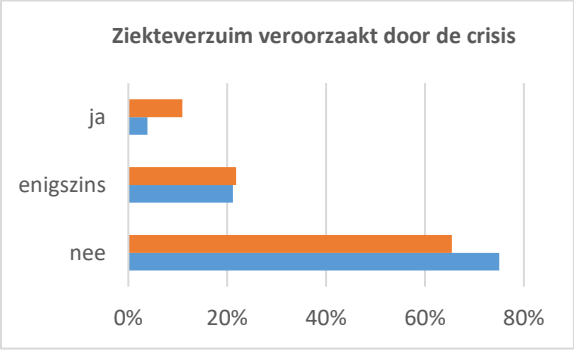

Figuur 9 (n=46)

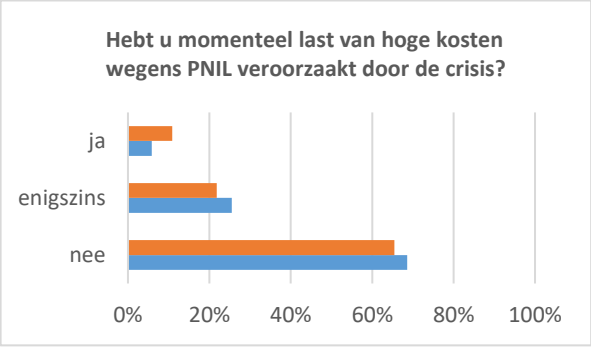
Factoren die kunnen bijdragen aan mogelijke liquiditeitsproblemen zijn onder andere minder productie als gevolg van minder aanmeldingen, minder behandelmogelijkheden vanwege de coronamaatregelen (bijvoorbeeld geen of kleinere groepen), extra kosten voor ondersteunen thuiswerken, kosten beschermmateriaal (PMB), hogere schoonmaakkosten en zorgen over de voortzetting van de continuïteitsbijdrage. Daar tegenover staat dat er minder reiskosten worden gemaakt.

3.4. Personeel

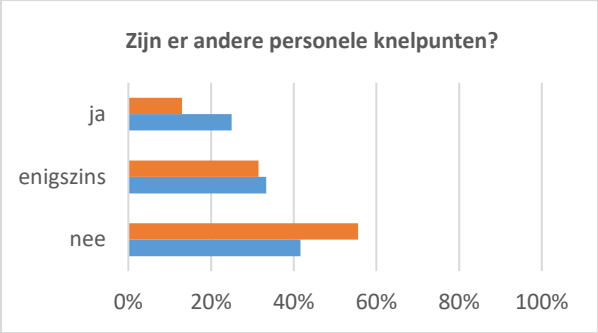
Ten aanzien van de personele aspecten is gevraagd naar ziekteverzuim, inzet van extra inhuurkrachten (PNIL) en andere personele knelpunten. Ten opzichte van de uitvraag in mei wordt aangegeven dat het ziekteverzuim minder (figuur 10) is en er ook minder een beroep gedaan wordt op extern personeel (figuur 11). Wel wordt ten opzichte van het onderzoek in mei vaker aangegeven dat er andere personele knelpunten zijn (figuur 12). Bij deze vraag wordt onder andere aangegeven dat het überhaupt lastig is om aan geschikt personeel te komen door krapte op de arbeidsmarkt en dat het bestaande personeel last heeft van de beperkingen van het thuiswerken. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat minder contact met collega's kan leiden tot stress.

Figuur 10 (n=52)

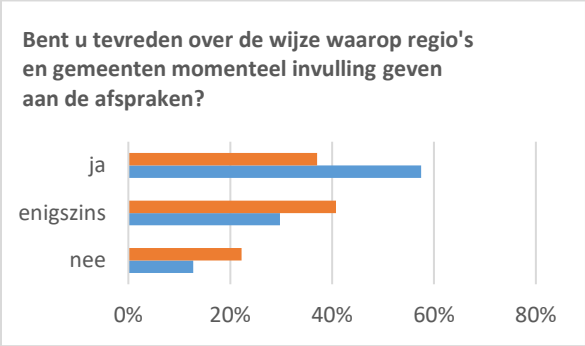
Figuur 11 (n=51)

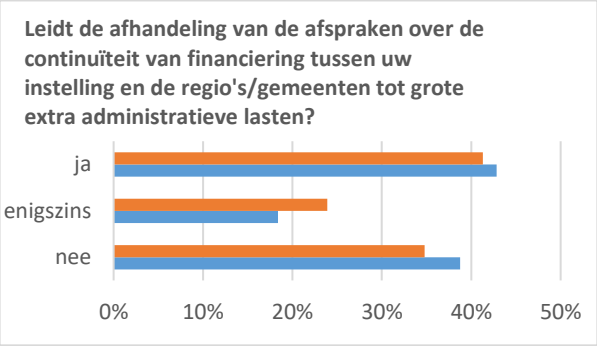
Figuur 12 (n=48)

3.5. Compensatie gemeenten

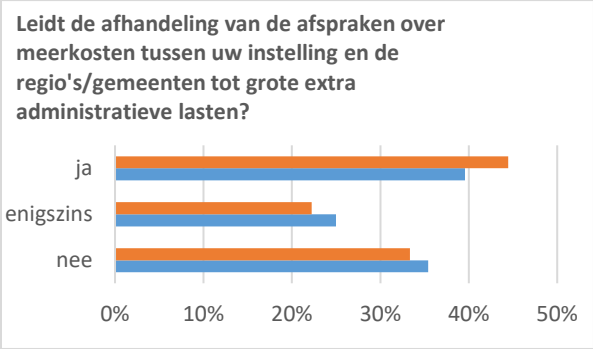
Om mogelijke tekorten als gevolg van de coronacrisis te compenseren, zijn er afspraken gemaakt tussen Rijk en gemeenten over het beschikbaar stellen van budget. De gemeenten maken hier vervolgens afspraken over met de aanbieders. Wij hebben de aanbieders gevraagd of ze tevreden zijn met de invulling die de gemeenten geven aan de afspraken (figuur 13), of dit tot extra administratieve lasten leidt (figuur 14 en 15) en welk percentage al daadwerkelijk is ontvangen (figuur 16). De respondenten zijn meer tevreden over de wijze hoe de gemeenten invulling geven aan de regeling dan in mei, toch geeft nog 13% aan hierover niet tevreden te zijn. Net als in de uitvraag van mei wordt aangegeven dat de afhandeling van de compensatieafspraken wel tot meer extra administratieve lasten leidt, zowel met betrekking tot de continuïteit van de financiering, als de afspraken over meerkosten. Uit figuur 16 blijkt dat bij meer dan 50% van de respondenten inmiddels de compensatie gedeeltelijk of geheel is overgemaakt. In de praktijk is dit waarschijnlijk minder, aangezien maar een relatief klein deel (31) van de respondenten deze vraag heeft beantwoord. Respondenten die deze vraag niet hebben beantwoord, geven vaak aan dat de aanvragen nog niet zijn ingediend.

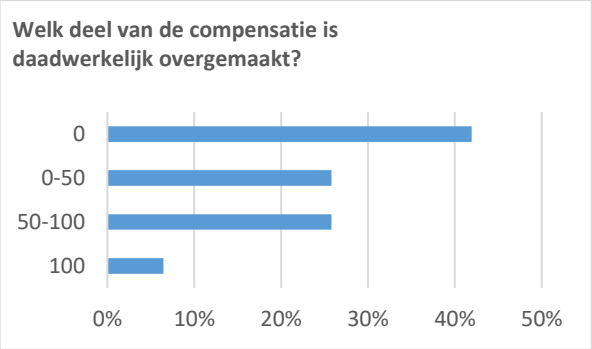
Figuur 13 (n=47)

Figuur 14 (n=49)

Figuur 15 (n=48)

Figuur 16 (n=31)

4. Conclusies

Ondanks dat de bevindingen uit deze quickscan een positiever beeld geven dan de quickscans in maart en in mei, zijn er signalen van problemen als gevolg van de corona crisis. Naarmate de crisis langer duurt, vrezen meerdere aanbieders liquiditeitsproblemen. Zeker als er een 2e golf komt, dreigen voor nog meer aanbieders dergelijke problemen. Oorzaken hiervan zijn (tijdelijk) minder vraag naar hulp, maar ook mogelijk verminderde inzetbaarheid van personeel (quarantaine maatregelen, ziekteverzuim) en beperkingen door de coronamaatregelen.

Positief is dat afspraken over compensatie meer vorm beginnen te krijgen en er ontstaat gewenning aan nieuwe manieren van werken. Beeldbellen blijkt in veel gevallen een efficiënte wijze van hulpverlening, zeker in combinatie met contactmomenten (blended care).

Belangrijke factoren die een risico voor de continuïteit van de cruciale jeugdhulp vormen bij een 2e golf zijn:

- Financiële problemen bij jeugdhulpaanbieders waardoor de hulp niet meer of in mindere mate geleverd kan worden;
- Door hulp uit te stellen kan de problematiek verergeren waardoor in een later stadium zwaardere vormen van hulp noodzakelijk zijn;
- Onvoldoende gekwalificeerd personeel als de vraag naar hulp weer toeneemt. Het is nu al lastig voor de jeugdhulpaanbieders om aan voldoende gekwalificeerd personeel te komen, bij meer vraag naar hulp kan daar mogelijk niet in voorzien worden.

De geluiden over de liquiditeitsproblemen en afname in geleverde zorg moeten serieus genomen worden. De Jeugdautoriteit neemt ter voorkoming van knelpunten in de continuïteit van zorg dan ook contact op met de respondenten, bij wie uit de beantwoording blijkt dat er zorgen zijn. Afhankelijk van de situatie van de individuele aanbieder kan samen met de aanbieder en andere betrokkenen bezien worden wat nodig is om de continuïteit van zorg te waarborgen.

Bijlage 1

Antwoordformat 3e quickscan Coronagevolgen cruciale jeugdhulp herhalingsonderzoek augustus 2020

Datum gesprek/ingevuld	
Vanuit JA contactpersoon	
Naam instelling	
Naam vertegenwoordiger instelling	

1. Hoe gaat het op dit moment?				goed	enigszins	slecht
Toelichting:						
2. Wat zijn momenteel nog uw grootste knelpunten als gevolg van de coronacrisis?						
3. Kunt u nog de jeugdhulp bieden die nodig is?				ja	enigszins	nee
Toelichting:						
4. Indien er dit najaar een tweede golf komt, kunt u dan de jeugdhulp nog bieden die nodig is?				ja	enigszins	nee
Toelichting:						
5. Hoeveel % minder ambulante jeugdhulp levert u op dit moment, ten opzichte van normaal deze tijd van het jaar (schatting)?	leveren wij niet	gelijk of meer	0-10	10-20	20-30	>30
Toelichting:						
6. Hoeveel % minder jeugdhulp met verblijf levert u op dit moment, ten opzichte van normaal deze tijd van het jaar (schatting)?	leveren wij niet	gelijk of meer	0-10	10-20	20-30	>30
Toelichting:						
7. Hebt u momenteel last van een groot ziekteverzuim veroorzaakt door de crisis?				ja	enigszins	nee
Toelichting:						
8. Hebt u momenteel last van hoge kosten wegens PNIL (externe inhuur) veroorzaakt door de crisis?				ja	enigszins	nee
Toelichting:						
9. Zijn er andere personele knelpunten				ja	enigszins	nee
Toelichting:						
10. Welke extra kostenposten hebt u momenteel nog door de crisis?						
11. Welke eventuele kosten vallen momenteel lager uit als gevolg van de crisis?						
12. Zijn er bij u regio's/gemeenten die zich niet houden aan de afspraken zoals gemaakt tussen VNG en Rijk over de compensatie voor de crisis?				ja	enigszins	nee
Toelichting:						
13. Leidt de afhandeling van de afspraken over de continuïteit van financiering tussen uw instelling en de regio's/gemeenten tot grote extra administratieve lasten?				ja	enigszins	nee
Toelichting:						
14. Leidt de afhandeling van de afspraken over meerkosten tussen uw instelling en de regio's/gemeenten tot grote extra administratieve lasten?				ja	enigszins	nee
Toelichting:						

15. Welke deel van de compensatie die u heeft ingediend, is daadwerkelijk overgemaakt? (schatting)	100%	Tussen 100 en 50%	Tussen 50 en 0%	0%
Toelichting:				
16. Voorziet u de komende 2 maanden een liquiditeitsprobleem?		ja	enigszins	nee
Toelichting:				
17. Als er geen tweede golf komt, voorziet u dan de komende 12 maanden een liquiditeitsprobleem?		ja	enigszins	nee
Toelichting:				
18. Als er dit najaar een tweede golf komt, voorziet u dan de komende 12 maanden een liquiditeitsprobleem?		ja	enigszins	nee
Toelichting:				
19. Spelen er bij u momenteel aanbestedingen waardoor u mogelijk in de knel komt?		ja	enigszins	nee
Toelichting:				
20. Welke blijvende veranderingen verwacht u voor uw organisatie als gevolg van de crisis?				
21. Zijn er zaken die u ons verder nog mee wilt geven?				